

Mezhepler, Etnisite ve Çatışma Çözümü

Uluslararası Orta Doğu Kongresi'nin üçüncüsü, "Mezhepler, Etnisite ve Çatışma Çözümü" ana teması ile 07-08 Mayıs 2015 tarihinde Hatay'da gerçekleştirildi.

Kongre'de "Anahtar Konuşmaları" Prof. Dr. İlber Ortaylı, Suudi Arabistan Krallığı'ndan Prens Basmah Al-Saud, Pakistan Savunma Komitesi Başkanı Senatör Müşahid Hüseyin Said, İran'dan Dışişleri Bakanlığı IPIS Genel Direktörü Dr. Mustafa Zahrani, Yıldız Teknik Üniversitesi'nden Prof. Dr. Özden Zeynep Oktav, Pakistan'dan Senatör Sehar Kamran ve Pakistan'daki NUST Enstitüsü'nden Dr. Seyid Ahmet Haşmet yaptı.

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi **TASAM** ile Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü işbirliğinde, Hatay Valiliği, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı (DOĞAKA) ve Mustafa Kemal Üniversitesi ev sahipliğinde icra edilen 3. Uluslararası Orta Doğu Kongresi, Anemon Antakya Otelinde yapıldı.

Açılış konuşmalarını Hatay Valisi Ercan Topaca, Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hasan Kaya, Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Lütfü Savaş ve TASAM Başkanı Süleyman Şensoy'un yaptığı Kongre'ye, Orta Doğu coğrafyasından ve dünyadan Bölge'yi çalışan akademisyenler, araştırmacılar, diplomatlar, devlet adamları, düşünce ve sivil toplum kuruluşu yöneticileri ile temsilcileri katıldılar.

Ana teması "**Mezhepler, Etnisite ve Çatışma Çözümü**" olarak belirlenen Kongre'de birinci oturumda "Tarihî Arka Plan ve Ekonomik, Kültürel, Psikolojik Etkenler", ikinci oturumda "Mezhepler ve Etnisite; Bölge Dışı Güçler, Yönetim Dinamikleri & Bölgesel Referanslarla Yönetim", üçüncü oturumda "İdeolojik ve Teolojik Arka Plan Etkisi", dördüncü oturumda "Çok Kutuplu Yeni Dünya Sisteminde Bölgede Politika Geliştirme Zorlukları", beşinci oturumda "Suriye, Irak, Lübnan ve Diğer Ülkeler Proaktif Öneriler" ve altıncı oturumda "Modern Çatışma Çözümü Örnekleri: Başarılı Deneyimler & Sistemik/Yapısal Sorunlar, Fırsatlar, İşbirliği ve Çatışma Çözümü" konuları masaya yatırıldı. Bölge ve bölge dışı büyük ülkelerden yaklaşık 100 uzman, akademisyen ve diplomat konuşmacı olarak Kongre'ye katıldı.

Vali Topaca: "Bölge büyük devletlerin perde arkasından yönettiği satranç tahtasına dönüştü."

Hatay Valisi Ercan Topaca, 3. Uluslararası Ortadoğu Kongresi'nin açılışında yaptığı konuşmada; bireyler gibi devletlerin ve toplumların çıkarlarının çatışmasının doğal olduğunu ancak çatışmaların şiddet eylemleriyle çözülmeye çalışılması veya çözüleceğinin sanılmasının aslında çok büyük bir yanılğı olduğunu belirtti. Çatışma sebebinin mezhep veya etnisiteye dayandığı durumlarda bu yanılğının daha da büyüdüğünün altını çizen Vali Topaca, insanların mezhebinin, ırkını, hangi toprak veya millet içerisinde yaşayacağını baştan seçme hakkına sahip olmadığını söyledi. Bu boyutuyla insanın tercih hakkının

bulunmadığı konularda yargılanmasının, onun mezhebi ve ırkı yüzünden düşman sayılmasının en hafif tabirle haksızlık olduğunu kaydeden Topaca sözlerini şöyle sürdürdü “Maalesef dünya üzerinde bu haksızlıkların en çok yaşandığı bölge de Orta Doğu'dur, bizim bölgemizdir. Orta Doğu tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir. Medeniyetlerin beşiğidir. Üç semavi dinin doğup bütün dünyaya yayıldığı yer burasıdır. Bu bölge tarih boyunca önemini hiç kaybetmemiştir. Özellikle son yüzyılda Bölge’de dünyanın büyük güçlerinin çıkarları doğrultusunda sürekli bir hareket, huzursuzluk ve çatışma ortamı söz konusu olmuştur. Bugün Orta Doğu küresel güç dediğimiz büyük devletlerin, güçlerin perde arkasından birbirini ardına hamleler yaptığı bir satranç tahtasına dönmüştür”.

Türkiye'nin insanı merkeze alan politikalarıyla dünyaya örnek bir duruş sergilemeye çalıştığının altını çizen Topaca, “Bölge ile ortak bir geçmişe sahip ülkemiz Osmanlı bakiyesi olarak gördüğü bölge halklarının acısına hiç bir zaman duyarsız kalmamış, çoğu zaman yalnız kalsa da insan odaklı politikasından taviz vermemiştir” diye konuştu.

Başkan Şensoy: “Sadece din, dil, tarih ve coğrafyayı öne çıkararak sorunlar çözülüyor.”

3. Uluslararası Orta Doğu Kongresi'nin açılışında yaptığı konuşmada Orta Doğu'nun içinde bulunduğu en önemli sorunun mezhepler, etnisite ve çatışma çözümü olduğunu belirten TASAM Başkanı Süleyman Şensoy, Bölge'nin içinde bulunduğu kaosun gittikçe yayıldığını ve yönetilmesinin de zor bir hâle geldiğini vurgulayarak “Bugün gelinen noktada yüksek nitelikli insan kaynağına sahip olmayan, uluslararası iş bölümünden nitelikli pay alamayan ülkelerin güçlü olması ve entegrasyon kurması da mümkün değildir. Sadece din, dil, tarih ve coğrafyayı öne çıkararak Bölge’de sorunlar çözülüyor” dedi.

Konuşmasında üç temel başlık altında; mezhepler, etnisite ve çatışma çözümü konularında ne yapılabileceğine ve ne çözüm üretilebileceğine dair genel bir çerçeve çizen Başkan Şensoy, 11 Eylül 2001 ile başlayan süreçte, Dünya’da çok kutuplu bir sistem denemesine gidildiğini, geçen on yıl içerisinde ise bunun yönetilemeyeceğinin büyük ölçüde ortaya çıktığını belirtti.

2011’den sonra dünyada farklı inisiyatiflerin ele alınmaya başlandığına, daha çok ikili ve yoğun bir diyalog oluşturma eğilimi üzerinde çalışıldığına değinen Şensoy, “Önümüzdeki 10 yıl içerisinde bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini hep birlikte göreceğiz” dedi. Doğu ve Batı arasındaki rekabetin, mikro-milliyetçilik, entegrasyon ve öngörülemezlik olarak üç temel parametreyle şekillendiği tespitinde bulunan Şensoy sözlerini şöyle sürdürdü:

“Bu parametreler de bütün dünya vatandaşları ve dünya ülkeleri gibi bizi ve Orta Doğu bölgesini daha fazla ilgilendiriyor. Çünkü bu denemeler ve sürecin incelenmesi bizim bölgelerimizden başladı. Mikro-milliyetçilik sadece etnik kökene indirilebilen bir kavram değil, her türlü farklılığın derinleştirilmesi ve ayrıştırılması olarak ortaya çıkıyor. 20. yüzyılın başında çok az devlet varken, bugün sadece BM’ye üye 194 ülke var. Önümüzdeki 10 yıl için 400 ile 800 arasında yeni ülke oluşumu üzerinde senaryolar var ve bu senaryoları teyit eden çok fazla gelişme var. Dolayısıyla mikro-milliyetçiliğin yönetilebilmesi hususu bütün ülkeler için belirleyicidir.

Özellikle ekonomik ve kurumsal altyapısı zayıf ülkeler çok hızlı bir şekilde bu süreçte olumsuz olarak savruluyorlar. Bildiğiniz gibi bir kaç haftadır devam eden Amerika Birleşik Devletleri'ndeki olaylarla ilgili birkaç gün önce ABD Başkanı Obama'nın 'ABD'nin geleceğini yapısal kurumların nasıl yönetileceği belirleyecek' şeklinde bir açıklaması oldu.

Dolayısıyla bu sadece zayıf ülkeler değil, bütün güçlü ülkeler için önemli bir risk. Çünkü çok kültürlülüğün rekabetinden büyük toplumlar, bu rekabetin yönetiminden de büyük devletler doğuyor. Osmanlı öyleydi. Zayıfladığınız zaman da bu çok kültürlülük parçalanmaya sebep oluyor. Bu anlamda mikro-milliyetçiliğin nasıl yönetileceği, bu yüzyılın temel belirleyici etkeni olacak gibi duruyor. Bölge içi aktörlere de verilmesi gereken mesajlar var. Kolay yönetmek adına, son 50 yıldır tercih ettikleri gibi bölünmüşlükleri ve farklılıkları kullanarak yönetimlerini devam ettirme yolunu seçtiler. Bugünkü kaosu en büyük sebebi bu olarak görülüyor. İç siyasi endişelerle, farklılıkların derinleştirilmesinin ülkelerin geleceğini yok etme potansiyeli taşıdığını muhatap ülke yönetimlerinin de görmesi gerekiyor.

Avrupa 30 Yıl Savaşları'ndan sonra belli bir Vestfalya Barışı'na ulaştı. Şu an Batı'da birçok toplantıda İslam Dünyası'nın 30 Yıl Savaşları'nın başladığı şeklinde yorumlar yapılıyor. Umarım biz bu mikro-milliyetçilik olgusunu iyi yöneterek boşa çıkartırız ve bu bölgede en kısa sürede istikrar ve refahın asgari şartlarda da olsa geri gelmesini sağlayabiliriz.

İkinci temel parametre ise entegrasyon. Avrupa Birliği'ni model alan çok ciddi entegrasyon hamleleri var. Doğuda da Batıda da teşvik edici ülkelerin liderliğini yaptığı entegrasyon çalışmaları var; Rusya'nın liderlik ettiği, Japonya'nın liderlik ettiği gibi Latin Amerika'da, Afrika'da, Asya'da, her kıtada. Dolayısıyla entegrasyon, mikro-milliyetçilik ile zıt kavram olmasına rağmen birlikte iyi yürüyor. Bu kadar küçük sayıda devletin, uluslararası sistemde kendisini göstermesi mümkün olmadığı için, entegrasyon üzerinden bir bloklaşma söz konusu. Bu anlamda Bölge ülkelerinin olumlu anlamda girişken davranarak bütünleşme konusunda daha da inisiyatif almaları gerekiyor. Örneğin, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın daha da güçlendirilmesi gerekiyor. Bunun dışında alt, bölgesel entegrasyonların özellikle ekonomik ve kültürel odaklı olarak, kapasite inşa etmesine ihtiyacımız var. Çünkü ekonomik, sosyal, kültürel altyapı inşası olmayan durumlarda, entegrasyon çalışmalarının sadece devletler arası görüşmelerde konuşulmanın uygulanma platformu olduğunu görüyoruz.

Önümüzde çok büyük bir kapasite inşası süreci var. Bu anlamda dünyadaki bu entegrasyon rüzgarından da ilham alarak, bu fırsatı da kullanarak bölgede entegrasyonun daha da güçlenmesine ihtiyaç var. Bazen romantik yaklaşımlarımız olabiliyor. Onu da din, dil, tarih ve coğrafya üzerinden yapıyoruz. Din, dil, tarih ve coğrafya beraberliğinin bütün sorunları çözebileceği öngörülüyor zaten. Fakat bugünkü gelinen noktada yüksek nitelikli insan kaynağına sahip olmayan, uluslararası iş bölümünden ülkesi için bir pay alamayan ülkelerin güçlü olması da, entegrasyon kurması da mümkün değildir. Dolayısıyla sadece, din, dil, tarih ve coğrafyayı öne çıkararak da Bölge'deki sorunları çözemeyeceğimizi de söylemek isterim.

Bir diğer faktör de yüksek rekabet ve yüksek işbirliğini bir arada götürebilme becerisi. Özellikle İran, Mısır, Suudi Arabistan, Türkiye gibi Bölge’de başı çeken ülkeler bu toplantıya üst ve sivil katılımında bulundular. Bu da bir başarıdır, kendilerine minnettarız. Ülkelerin yapıcı anlamda birbirleriyle yüksek rekabet ederken, aynı zamanda, yüksek işbirliğini de bir arada götürebilmeleri gerekiyor. Çünkü artık siyah-beyaz bir dünyada değiliz. Her ülkenin kendine göre öncelikleri var. Dolayısıyla yüksek işbirliği ve yüksek rekabet, örneğin İran ve Mısır’ın Türkiye ile yüksek işbirliği aralarındaki yüksek rekabete engel değildir. Aslında yeni dünyanın temel konsepti de budur. Bugün Çin ile ABD arasındaki rekabete bakarsanız birbirlerinin en büyük ticaret partneri olduklarını da görürsünüz. Çin’in ABD aleyhine yapmış olduğu ihracat yıllık 300 milyar dolardır. Diğer taraftan Amerikan tahvillerinin önemli bölümüne talep Çin’den geliyor. Önemli olan bu yönetimin başarılabilmesidir.

Bölge’deki entegrasyon ve dengeler arasındaki yeni bir gelişme de İran’ın uluslararası sisteme geri dönüşüdür. P5+1 ülkeleriyle varılan bir mutabakat var. Çok büyük ihtimalle de bu, imzaya dökülecek. İran’ın uluslararası sisteme girişinin de Bölge’ye etkilerinin çok iyi analiz edilmesi gerekiyor. İran’la, geçiş sürecinde karşılıklı bağımlılık inşasının derinleştirilmesi, hem İran hem de diğer ülkeler menfaatindedir.

Artık kriz yönetimiyle idare edilen bir dünyadayız. Bu yüzden son olarak öngörülemezlik parametresi üzerinde duracağım. Amerika bu konuda tecrübeli bir ülke ve ürettiği siyasi politikalarla bu durumun sonuçlarını başkalarına fatura etmeyi başarabildi. Fakat dünyadaki çok boyutlu rekabet ortamında hatalarının sonuçlarıyla yüzleşmek durumundadır. Daha küçük ülkeler için öngörülemezlik riski daha da büyük. Öngörülemezliğin ve kriz yönetiminin özellikle kamu yönetimlerinde ve şirket yönetimlerinde bir hayat tarzı haline gelmesi gerekiyor. Bu bağlamda dünyada yeni gelişmeler yaşanıyor. Örneğin orta sınıf tasfiye oluyor. Burada son 50 - 60 yılda, özellikle 2000’lere kadar, Sovyetler Birliği kaldırıcıyla orta sınıf inşa edilebilmişti. Buna rağmen Sovyetler ve komünizm dünyanın dörtte üçünde etkili olabildi. Fakat son 20 yıldır Çin faktörüyle orta sınıfın tasfiye edildiğini görüyoruz. Bu rekabet istihdamı ve Batı’daki büyük krizin de etkisiyle sektörleri çok olumsuz etkiledi. Dolayısıyla “Orta Sınıfın Tasfiyesi” aslında küresel bir sorundur. Çünkü orta sınıfı olmayan ülkelerde demokratik rejimlerin işlemesi mümkün değildir. Yani otoriterleşmek kaçınılmazdır. Orta sınıf konusundaki araştırmalara ve bu konuda çalışmalara çok fazla kafa yormamız gerektiği kanaatindeyim. Bunu ülkemizde de yaşıyoruz. Üniversite mezunu gençlerimizin ücret beklentilerine baktığımız zaman asla geçinilmesi mümkün olmayan rakamlar görüyoruz. Batı’da da durum böyledir. Örnek vermek gerekirse; Çin’de 100-200 dolar ücretle baskı altında çalışılıyor. Dolayısıyla bütün dünya için bir orta sınıf tehdidi var.

Filistin sorununun da dünyadaki çatışmalara neden olabileceği kanaatindeyim. Konuşmamı teolojik bir değerlendirme ile sonlandıracağım. Bu bölgedeki krizin, Müslümanların bir şekilde çatışarak birbirlerini öldürmelerinin arka planında; ahir zamanda yaşanacağı söylenen “fitne” olduğu üzerinde de duruluyor. Bu bilimsel çerçevede ifade edilen bir şey değil ama hassasiyet sahibi Müslümanlar olarak, bunun da altını çizmek istiyorum. Çünkü tarihin her dönemindeki kaotik süreçlerde “ahir zaman fitneleri”, “kıyamet alametleri” gibi ifadeler dillendirilmiştir. Tarihte çok daha büyük acı olaylar yaşandı. Fakat kardeşlerin birbirini öldürmesi -ne şekilde olursa olsun- durdurulmadığı müddetçe bütün bölgeye yayılacak bir ateş potansiyelini taşıdığımızı ve kimsenin de bu ateşin dışında kalamayacağını altını çizmek istiyorum.

Bu anlamda Hatay çok büyük bir medeniyet tecrübesine, kültürleri bir arada yaşatma ve bunu yönetme tecrübesine sahip. Suriye’de yıllardır devam eden iç savaşa komşu bu ilimiz Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapıyor. Burası, kritik bu süreci ufak tefek olaylar hariç büyük bir tecrübeyle yönetti. Dolayısıyla Hatay’ın da bu yönüyle ilham olabileceğinin, Orta Doğu için bir rol model olduğunun altını çiziyorum”.

Prensess Basmah Al-Saud: “Meseleleri çözmek için önce onunla yüzleşmek zorundayız.”

Kongre’ye katılan Suudi Arabistan Krallığı prenseslerinden Basmah Al-Saud ise dünya genelinde yaşanan savaş ve karışıklıkları bir anne olarak değerlendirdi. Konuşmasında hem ev hanımı hem de çocuklarıyla ilgilenen bir anne olduğunun altını çizen Al-Saud, dünya meselelerinde de, bir annenin çocuklarıyla yaşadığı sorunlara ürettiği çözüm yollarının temel alınması ile netice alınabileceğini belirtti. Meselelerin çözümünde kız ve erkek kardeşler gibi ortak hareket edilmesinden yana olduğunun altını çizen Al-Saud sözlerini şöyle sürdürdü: “Barışçıl çözümler üzerinde ancak konuşarak anlaşılabilir ve ortak bir yol bulabiliriz. Sebepler hakkında konuşup fikir alışverişi ile çözümler üretebiliriz. Çocuklarımızla bir sorun yaşadığımızda onlarla nasıl çözüyorsak o şekilde konuşup çözebiliriz. Meseleyi çözmek için önce onunla yüzleşmek mecburiyetindeyiz. Bunun için de çok çaba sarf etmeliyiz. Dünyaya barış dolu mesajlar vermek için her birimizin çözüme yapacağı katkı bu yolla gerçekleşebilir. Dünya bütün olarak büyük bir ailedir ve bir aile gibi birlikte hareket etmelidir. Kız kardeşler ve erkek kardeşler olarak meseleleri çözmek için hep birlikte hareket etmeliyiz. Uluslararası bir aile olarak daha arkadaşça, daha kardeşçe bunu halledebiliriz.”

İlber Ortaylı: “Orta Doğu münevverleri el sine-i salâse ile (Arapça-Türkçe-Farsça) anlayamıyor.”

Yaptığı anahtar konuşmada Hatay’ın, sorunları abartmadan çözen bir şehir olduğuna, tarihte büyük imparatorluk idarelerinin yönteminin de sorunları abartmadan çözmek olduğuna değinen Prof. Dr. İlber Ortaylı; insanların “azınlıkların altın ülkesi” diye gösterdikleri Amerika Birleşik Devletleri’nde bile bizim hayatımızın içindeki etnik problemlerin ortaya çıktığını ve gittikçe kuvvetlendiği belirtti. Ortaylı sözlerini şöyle sürdürdü; “1860’larda ırkçılığa, ırkların ayırımına karşı dört yıllık feci bir iç savaş yaşayan Birleşik Devletler bu sorunu orada tam anlamıyla çözememiştir. Sorunun çözülmeye başladığı 1960’lardan sonra kültürel hayatta, eğitim hayatında ve şov dünyasındaki gelişmeler zencilerin tekrar yükselmesine/yükseltilmesine neden olmuştur. Nihayetinde Ülke bir siyahi başkan edinmiştir. Ama bu bile şu anda yaşamakta olduğumuz çatışmaları önleyememektedir. İçinde yaşadığımız yeni dünya parlak bir retoriğe, söyleme ve hatta bir takım çözüm denemelerine rağmen problemi çözememektedir. Büyük tradisyonel (geleneksel) imparatorluklar zincirinin sonuncusu olan Osmanlı İmparatorluğu bizim için uzak mazide kalan bir düzgünlük göstergesidir. Eski devirlerde, bu yeni dünyadaki çatışma yoktu. Endülüs üç büyük dinin ortaklaşa medeniyet yarattığı bir dünyadır. Mensubu olduğumuz din ve medeniyet dairesi aynı zamanda yaşadığı tarihî miras dolayısıyla milletlerin, bilhassa aynı din içinde yaşayan etnik grupların gerilim görmediği bir dünyaydı. Ama bugün maalesef İslam Dünyası dediğimiz Doğu Akdeniz’in ve Asya’nın, gelişen Batının devrimleri, felsefesi, endüstrisi ve yayılımı karşısında kendi duruşunu ve bakışını sarsmaya başladığı tarihin bize getirdiği bir gerçektir.

İslam Dünyasının problemlerini anlamak için her şeyden önce İslam dünyasını çok iyi etüt etmemiz gerekecektir. Osmanlı İmparatorluğu'nun "Son Roma" olarak Orta Doğu'da kurduğu düzen dört asır sonra çok kısa bir zamanda bitti. Şunun üzerinde açıkça durmak zorundayız; bir etnik grubun var olabilmesi, yapıcı olabilmesi, uzlaşabilmesi için kuvvetli bir entelektüel seçkinler grubuna sahip olması gerekir. İki etnik grubun eliti kendini ve diğerini çok iyi tanıdığı zaman bazı şeyleri ileri götürebilir.

Şunun üzerinde de özellikle durmak gerekir; üretime birlikte katılmayan, birlikte kalkınamayan bir dünyanın barış içinde yaşaması mümkün değildir. Bugünün Orta Doğu münevverleri İslami devirlerin aksine "Elsine-i Selâse" dediğimiz kendilerinin üç diliyle (Türkçe, Arapça ve Farsça) birbirlerini tanıyan, okuyan konuşan bir topluluk değildir. İranlı, Türk'le ve Arap'la, Arap, İranlıyla ve Türk'le kendi dillerinde konuşmamaktadır. Hatta çoğu zaman birbirleriyle konuşabilmek için bile İngilizceyi veya Rusçayı kullanmaktadırlar. Bu hazin bir tecellidir. Kendi dillerini, mahalli dillerini kullanamayan bir medeniyetin inkişaf etmesi arada bir bağ kurması ve hayatını devam ettirebilmesi mümkün değildir. Bütün çatışmalara, kanlı sayfalara rağmen Avrupa medeniyetinin becerdiği budur; birbirlerini iyi tanımak ve tanıtmak ve bu ölçüde de hem kavga etmeyi hem de sonrasında da büyük bir esneklikle bir araya gelmeyi becerebilmektedirler".

Rektör Hasan Kaya: "Güç odakları Bölge'yi Pandora'nın Kutusu hâline getirmişlerdir."

Kongre'nin açılışında, ülke içi ve bölgeler arası bilgi ve görüş alışverişine zemin hazırlayan bu tür toplantıların bilim dünyası ve bölgemiz için büyük önem taşıdığını söyleyen Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hasan Kaya, Kongre'nin Hatay için de özel bir anlamı olduğuna değindi. Osmanlı döneminde Bölge'nin 400 yıl barış ve huzur içinde yaşadığını belirten Rektör Kaya, ortak değerlerle Bölge'de bir medeniyet yaratıldığını belirtti. Osmanlı'nın hiçbir zaman sömürgeci olmadığını, o dönemde etnik ve mezhepsel çatışmaların yaşanmadığını altını çizen Kaya, "Türkiye Cumhuriyeti de her zaman Orta Doğu devletlerinin bütünlüğünü, güvenliğini ve halkların barış içerisinde yaşamasını ön planda tutmuş ve Bölge'de yaşayan milletleri dost ve kardeş bilmiştir. Bundan sonra da Bölge'nin barış ve huzuru için çaba harcamaya devam edecektir." dedi. Bugün Orta Doğu'da yaşanan kargaşa ve huzursuzluğun sebebinin Bölge ülkeleri olmadığını belirten Rektör Kaya, güç odaklarının dinleri, inançları ve etnisiteleri araç olarak kullanarak, çıkarları için Bölge'yi "Pandora'nın Kutusu" hâline getirdiklerini, çatışma çözümünün ise dışarıdan değil Bölge içinden sağlanabileceğini, Hatay'ın da buna örnek olabileceğini söyledi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş: "Ölen de, öldüren de 'Allahu Ekber' diyor."

Kongre'nin açılışında yaptığı konuşmasına, Kongre'ye katılanları Hatay'da konuk etmekten mutlu olduklarını ancak yanı başlarındaki kardeş kavgasından da üzüntü duyduklarını belirterek başlayan Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Lütfü Savaş; "Hatay dünyadaki 23 medeniyetin 13 tanesine ev sahipliği yapmış, 3 semavi dinin, mezheplerin ve birçok etnik kültürün beşiği olmuş, barış ve huzur içinde yüzyıllardır yaşayan bir şehirdir" dedi.

Orta Doğu'nun bir kaynama noktası olduğunu, hemen 30-40 kilometre yanı başlarında ölenin de öldürenin de "Allahu Ekber" dediğini ve bir Müslüman olarak bunun içinden çıkamadığını vurgulayan Başkan Savaş, Peygamberimizin "İlim Çin'de de olsa gidip alınız." hadisine değinerek sorunun çözümünün yine bilimle, çalışarak ve üreterek sağlanabileceğini söyledi.

İki gün boyunca "Mezhepler, Etnisite ve Çatışma Çözümü" konuşuldu

Oturum başkanlıklarını Prof. Dr. Sema Kalaycıoğlu, Büyükelçi (E) Uluç Özülker, Büyükelçi (E) Murat Bilhan, Büyükelçi Dr. Azmi Halife, Büyükelçi (E) Prof. Dr. Ali Engin Oba ve Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu'nun yürüttüğü 3. Uluslararası Orta Doğu Kongresi iki gün sürdü.

Detaylı bilgi için:

http://www.tasam.org/tr-TR/Etkinlik/461/3_uluslararasi_orta_dogu_kongresi